

صد سال آموزش نوین دختران در بوشهر

سید قاسم یا حسینی

آموزش نوین دختران و پرورش «مادر خوب و دانا» یکی از آرمان‌های جنبش زنان در عهد مشروطیت بود. در همین راستا بود که تاسیس مدارس دخترانه، به يك «خواست عمومي» مشروطه‌خواهان در آمد که به دلیل مشکلات متعدد مالي، سنتي، فرهنگي و گفتماني و وقوع جنگ جهانی اول، این مهم چنانکه شاید و باید در زمان خودش محقق نشد. یکی از آرمان‌های اولیه و مهم در جنبش زنان در خلال انقلاب مشروطه و پس از آن، تاسیس مدارس دخترانه و باسواد شدن دختران و زنان، به عنوان مادرانی خوب برای تربیت فرزندان صالح برای «مام میهن» بود. به همین خاطر نیز، از اوایل دهه 1300 شمسی، در بسیاری از شهرهای ایران، مدارس دخترانه تاسیس شد. در بندر بوشهر نیز از سال 1301ش تلاش برای تاسیس و برپایی نخستین مدرسه نوین دخترانه آغاز شد. پیشرو این تلاش دو چهره فرهنگی و نظامی بودند؛ شیخ محمدحسین سعادت، مدیر مدرسه سعادت بوشهر و يك فرد نظامی دیگر به نام یاور علی‌اصغرخان، فرمانده گردان بوشهر. در این میان شیخ محمدحسین سعادت (1282_1354 هـ. ق.) نقش محوری در تلاش برای تاسیس نخستین مدرسه دخترانه نوین در بوشهر داشت. موضوعی که غالباً در شرح خدمات این مدیر فرهیخته و دانشمند و نویسنده دقیق و نکته‌سنج، مورد توجه و عنایت قرار نگرفته است. این شیخ کوشا و روشنفکر، علاوه بر مدیریت مدرسه سعادت بوشهر، نویسنده، مورخ و پژوهشگر برجسته‌ای در زمان خود بود. آثار قلمی چندی از وی برجای مانده که سه اثر مهم زیر از آن جمله است: 1- تاریخ مختصر ایران، 2- تاریخ بوشهر، 3- تاریخ خلیج فارس. شیخ محمدحسین سعادت در فاصله سال‌های 1302 تا 1305 رییس اداره فرهنگ بوشهر بود و خدمات آموزشی و ترویجی بسیاری به امر تعلیم و تربیت و همچنین مدرسه‌سازی در بوشهر انجام داد. در زمان ریاست او، چندین مدرسه در بوشهر و برخی کرانه‌های شمالی و جنوبی خلیج فارس تاسیس شد. یکی از این اقدامات، سهم او در ایده و تدارک تاسیس نخستین نهاد آموزش دخترانه نوین در بوشهر است. در این باب روزنامه استخر، چاپ شیراز، گزارش مفصلي منتشر کرد. در

بخشی از آن گزارش آمده است: «آقای [شیخ محمدحسین] سعادت رییس محترم معارف شدت احتیاج اهالی را به داشتن يك مدرسه بنات [دختران] حس کرد و اهالی را مایل و راغب دید بدون تصور هیچ‌گونه مانعی درصدد برآمد که با اعانت [کمک] جمعی از معارف‌پروران و دارندگان لوازم و اثاثیه، مدرسه بنات را تهیه کند و مدرسه را مفتوح نماید.» (روزنامه استخر هفتگی، پنجشنبه 16 تیرماه 1302).

پس جا دارد در کنار یاور علی‌اصغرخان، از شیخ محمدحسین سعادت نیز یادی شود و او را در شمار پیشگامان اولیه و نخستین تاسیس مدرسه دخترانه در بوشهر به شمار آورد. می‌توان حدس زد که فکر اولیه تاسیس چنین نهاد آموزشی خاص دختران، برای بار اول در ذهن این شیخ برجسته شد، اما چون از فشار اجتماعی و فرهنگی و محیط بسته و سنتی بوشهر هراس و وا همه داشت، این اندیشه را پیش برد و بالاخره نیز محقق ساخت. سرانجام با تلاش همه‌جانبه، به گزارش روزنامه جبل‌المتین، نخستین مدرسه دخترانه نوین در بوشهر، در تاریخ 20 اسفند 1303 شمسی تاسیس و راه‌اندازی شد، یعنی حدود صد سال پیش. جا دارد متولیان آموزش و پرورش و فرهنگ در بوشهر، این تاریخ را مغتنم شمرده و در سال آینده، 1403ش، برنامه‌هایی به مناسبت صدمین سال تاسیس نخستین نهاد آموزش نوین دخترانه در بوشهر تدارک ببینند. ببینیم تا چه می‌کنند.

منبع: روزنامه اعتماد 16 اسفند 1402 خورشیدی